

A társadalomkutatás módszerei I.

2. hét

Daróczy Gergely

Budapesti Corvinus Egyetem

2011. IX. 22.

Notes

Outline

- 1 Bevezetés
- 2 Társadalomtudományi módszerek
 - Beavatkozásmentes vizsgálatok
 - Kvalitatív terepkutatás
 - Fókuszcsoport
 - Kísérlet
 - Kérdőíves vizsgálatok
- 3 Kutatási témák
- 4 Összegzés

Notes

Bevezetés

Az adatgyűjtés forrásai egyéb tudományterületeken

Az elméletalkotás klasszikus típusai:

- induktív: egyedi/sajátos → általános,
- deduktív: elmélet → specifikus.

Természettudományok:

- megfigyelés,
- kísérlet

Bölcsészet- és történelemtudományok:

- dokumentumok elemzése.

Notes

Notes

Beavatkozásmentes vizsgálatok

Jellemzők:

- a kutatás tárgy elválasztva egymástól (nincs kapcsolat),
- hangsúly a rendezetlen adatforrások feltárásán és strukturálásán,
- kvalitatív és kvantitatív technikák.

Főbb típusai:

- tartalomelemzés (l. Való világ és Blikk címlap),
- méglyó statisztikák elemzése (l. Durkheim: *Az öngyilkosság*),
- történeti-összehasonlító kutatások (l. történeti források és nemzetközi blogok).

Notes

Beavatkozásmentes vizsgálatok

Egy klasszikus példa

Emile Durkheim (1897): *Le Suicide*

- A férfiak hajlamosabbak öngyilkosságot elkövetni, mint a nők.
- Az öngyilkosság jellemzőbb az özvegy, elvált vagy házasságon kívül élőkre, mint a házásokra.
- Gyerekes emberek körében kisebb az öngyilkossági arány.
- Az öngyilkossági ráta a protestánsoknál magasabb, mint a katolikusoknál vagy a zsidóknál. Ez annak köszönhető, hogy a katolikus országokban sokkal nagyobb a társadalmi integráltság, mint a protestánsoknál.
- Az öngyilkossági arány kimagasló a katonák körében.

Ökológiai tévkövetkeztetés:

annak a veszélye, hogy egyes emberekről mint elemzési egységekről fogalmazunk meg állításokat csoportokon végzett megfigyelések alapján.

Notes

Kvalitatív terepkutatás

Jellemzők:

- kvalitatív,
- induktív/deduktív,
- személyes részvétel (bevonódás), annak hiánya, felfedés, rejtve maradás, akciókutatás: beavatkozás az érintettek részvételével,
- szisztematikus felderítés, leírás (terepen).

Kutatásra alkalmas témák:

- Ki a felelős a közterületek tisztaságáért?
- Túlélési stratégiák az utcán.
- Mi a jellemző elfoglalt

Notes

Kvalitatív terepkutatás

Módszertani megfontolások

Előkészületek:

- szakirodalom, terep kiválasztása (mintavétel),
- résztvevő lehetséges szerepei,

Helyszín:

- informátor,
- adatrögzítés: napló, felvétel, jegyzet,
- strukturált interjú,

Következtetési csapdák:

- provincializmus,
- elhamarkodott következtetés,
- kétséges ok,
- elhallgatott bizonyítékok.

Notes

Kvalitatív terepkutatás

Fókuszcsoportos interjúk

Jellemzők:

- 8-12 fő,
- mintaválasztás,
- témafelvetés, közös élmény,
- irányított beszélgetés,
- moderátor feladata,
- interakció,
- pontos rögzítés,
- nem reprezentatív,
- „egy mérés nem mérés”.

Jó kutatási témák: ?

Notes

Kísérlet

Jellemzők:

- beavatkozás,
- nem reprezentatív/nem fontos a reprezentativitás,
- hatásvizsgálat, magyarázat,
- környezet szerepe (laboratórium),
- etikai kérdések.

Mintaválasztás:

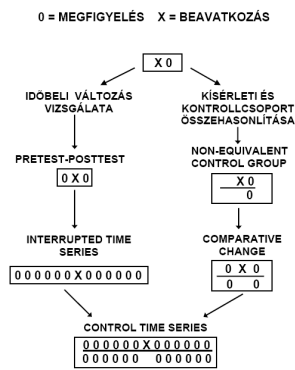
- kísérleti és kontrollcsoport azonos összetétele:
 - valószínűségi mintavétel
 - randomizáció
 - illesztés (kvótamátrix)
- placebo, kettős vak kísérlet,
- természetes kísérlet.

Notes

Kísérlet

A kísérlet menete

Notes

Kérdőíves vizsgálatok

Notes

Kutatási témák

A következők közül melyik lehet jó kutatási téma?

- Hány hajléktalan ember él a fővárosban?
- Melyek a leginkább elterjedt öngyilkossági eljárások?
- Milyen színű a banán?
- Mennyibe kerül egy vödör alma?
- Milyen kapcsolat állhat fenn az emberek hajszíne és testsúlya között?
- Melyik a legolvasottab könyv a világon?
- Az idősebb emberek jobban félnek a bűnözőktől, mint a fiatalabbak.
- A gazdasági fejlődés valóban a várható életkor csökkenésével jár együtt?
- Melyik a legnagyobb magyar focidrukker csapat?
- Minél hosszabb az eljegyzés, annál hosszab a házasság.
- Mely foglalkozás bír a legnagyobb presztízzsel?

Milyen módszerrel vizsgálánánk?

Daróczy Gergely (BCE)

A társadalomkutatás módszerei I. (2/14)

2011. szeptember 22.

13 / 15

Notes

Összegzés

A kutató állítja elő az adatot?

- **igen:** kísérlet, megfigyelés, kérdőív, interjú stb.
- **nem:** dokumentumelemzés, adminisztratív adatok

Megbízhatóság és érvényesség:

- **kvalitatív:** kísérlet, megfigyelés, interjú stb.
- **kvantitatív:** kérdőív, dokumentumelemzés, adminisztratív adatok

Adatgyűjtés módszere:

- **extenzív:** kérdőív, adminisztratív adatok (empirikus, konkrét adatkörök)
- **intenzív:** kísérlet, megfigyelés, dokumentumelemzés, interjú (elméletibb, nehezebben megragadható/számszerűsíthető/megfigyelhető adatkörök)

Daróczy Gergely (BCE)

A társadalomkutatás módszerei I. (2/14)

2011. szeptember 22.

14 / 15

Notes

Köszönöm a figyelmet!

Daróczy Gergely
daroczi.gergely@btk.ppke.hu

Notes

